

Druga gledišta

Damir Kontrec, predsjednik općinskog suda u Varaždinu

PREDSTAVLJA LI PRENOŠENJE NADLEŽNOSTI ZA VOĐENJE OSTAVINSKIH POSTUPAKA JAVNIM BILJEŽNICIMA STVARNO RASTEREĆENJE OPĆINSKIH SUDOVA

Na temelju analize podataka vezanih uz ostavinske predmete koje su vodili javni bilježnici s područja Općinskog suda u Varaždinu, autor nastoji odgovoriti na pitanje je li provođenje ostavinskih postupaka, dodijeljeno u rad javnim bilježnicima kao povjerenicima sudova, bila dobra odluka zakonodavca¹.

1. Uvod

Od početka primjene novog Zakona o nasljeđivanju (u nastavku teksta: ZN-a) 3. listopada 2003. godine² proteklo je 15 mjeseci, a istim je, kao najveća novost, u ostavinski postupak uvedeno postupanje javnih bilježnika kao povjerenika suda. Člankom 176. st. 1. ZN-a propisano je da se ostavinski postupak u prvom stupnju provodi pred općinskim sudom, odnosno **javnim bilježnikom kao povjerenikom suda**, a st. 4. istoga članka određeno je da je javni bilježnik, kad provodi radnje u ostavinskom postupku, ovlašten poduzimati sve radnje u postupku i donositi sve odluke, osim onih za koje je ZN-om drukčije propisano.³ Vrijeme od 15 mjeseci predstavlja dovoljno dugo vremensko razdoblje da se mogu donositi odgovarajući zaključci te da se odgovori na

postavljenu dvojbu je li prenošenje nadležnosti u vođenju ostavinskih postupaka javnim bilježnicima, kao povjerenicima suda, stvarno rastećenje sudova prvog stupnja. Stoga ćemo u članku nastojati, na temelju statističkih pokazatelja rada javnih bilježnika glede kvantitete i kvalitete rada i analize tih podataka, na području Općinskog suda u Varaždinu tijekom 2003. i 2004. godine, pokušati odgovoriti na postavljena pitanja.

Razmišljanja kroz analizu rada javnih bilježnika na području Općinskog suda u Varaždinu

2. Postupanje suda prilikom dodjele ostavinskih predmeta javnim bilježnicima

Prije same analize postupanja javnih bilježnika u ostavinskim predmetima potrebno je prikazati i način postupanja Općinskog suda u Varaždinu prije samog povjeravanja vođenja ostavinskog postupka javnom bilježniku, da bi se dobila kompletna slika i mogli donositi zaključci o uspješnosti ili neuspješnosti javnih bilježnika u ostavinskim predmetima.

Nakon sastavljanja smrtnovnice u matičnom uredu ista se zaprima u ostavinskom kancelu i formira se ostavinski predmet.

Predmet se, nakon toga, upućuje u zemljišnoknjižni odjel suda, radi utvrđivanja je li pokojni ostavitelj imao nekretnina u knjižnom vlasništvu.

Nakon što gruntovnica utvrdi te podatke, između ostalog i uvidom u katastarsku bazu podataka Područnog ureda za katastar u Varaždinu⁴ te nakon što se u spis dostave i zemljišnoknjižni izvaci ili, pak, stavi bilješka da ostavitelj nije upisan u zemljišnu knjigu na području ovoga suda, ostavinski se predmet vraća u ostavinski kancel.

Tada se izrađuje rješenje o povjeravanju vođenja ostavinskog postupka javnom bilježniku (čl. 240. ZN-a),⁵ koje potpisuje predsjednik suda ili, pak, sudac koji je za to određen godišnjim rasporedom poslova u sudu te se javnom bilježniku daje rok od 30 dana za provođenje ostavinskog postupka. Rok te duljine daje se javnim bilježnicima suglasno dogovoru koji je postignut između javnih bilježnika i Općinskog suda u Varaždinu, budući da ZN-om nije propisan određeni rok u kojem bi javni bilježnik trebao provesti ostavinu (čl. 243. ZN-a). Predmeti se dodjeljuju u rad javnim bilježnicima sukladno odredbama Sudskog poslovnika i godišnjeg rasporeda poslova i to po 10 predmeta redom po abecednom redu prezimena javnih bilježnika, uz izuzetak za jednog javnog bilježnika koji ima sjedište izvan sjedišta suda. Tako kompletiran ostavinski predmet dostavlja se javnom bilježniku na daljnje postupanje.

¹ Za prikupljanje svih podataka zahvaljujem na pomoći sudskim savjetnicima Općinskog suda u Varaždinu Tihomiru Zebecu i Kristijanu Horvatu, s time da su podaci prikupljeni do sredine siječnja 2005. godine temeljeni na ukupno 1317 ostavinskih predmeta.

² Zakon o nasljeđivanju objavljen je u Nar. nov., br. 48/03 od 26. ožujka 2003. godine, a stupio je na snagu 3. travnja 2003. godine, a primjenjuje se od 3. listopada 2003. godine.

³ O ulozi javnih bilježnika, prema novom Zakonu o nasljeđivanju, vidjeti opširnije D. Kontrec, Uloga javnih bilježnika prema novom Zakonu o nasljeđivanju, Godišnjak 10. XVIII. Savjetovanje Aktualnosti hrvatskog zakonodavstva i pravne prakse u Opatiji, Organizator, Zagreb, 2003. godina

⁴ Općinski sud u Varaždinu ima izravnu vezu optičkim kabelom s Područnim uredom za katastar Državne geodetske uprave u Varaždinu.

⁵ Na području Općinskog suda u Varaždinu imenovano je ukupno 7 javnih bilježnika te svaki bilježnik dobiva u rad po 10 ostavinskih predmeta redom, uz izuzetak bilježnika koji ima sjedište izvan sjedišta Općinskog suda u Varaždinu, koji dobiva u rad sve ostavinske predmeta u kojima je prebivalište ostavitelja na području općina Cestica i Vinica, koje gravitiraju prema mjestu sjedišta tog javnog bilježnika. Kod toga se postupa sukladno odredbi čl. 245. ZN-a.

3. Statistička analiza postupanja javnih bilježnika

Da bi se mogli donijeti određeni zaključci o postupanju javnih bilježnika i njihovoj djelotvornosti u ostavinskim predmetima, statistički su se na Općinskom sudu u Varaždinu pratili u razdoblju od listopada 2003. pa do kraja prosinca 2004. godine sljedeći podaci:

- ukupan broj ostavinskih predmeta koji je povjeren u rad javnim bilježnicima i ukupan broj riješenih predmeta iz promatranog razdoblja,
- duljina trajanja ostavinskog postupka kod javnih bilježnika,
- prosječna duljina trajanja ostavinskog postupka kod javnih bilježnika,
- ukupan broj nasljednika koji su sudjelovali u ostavinskim postupcima kod javnih bilježnika,
- prosječno naplaćeni troškovi i nagrada kod javnih bilježnika u ostavinskim predmetima,
- broj predmeta u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika, te
- broj predmeta i razlozi zbog kojih je došlo do prekida ostavinskog postupka zbog spora između nasljednika.

3.1. Ostavinski predmeti povjereni u rad javnim bilježnicima na području Općinskog suda u Varaždinu

Valja dodati da se, sukladno odredbi čl. 240. ZN-a, svi predmeti koji se zaprimaju na sudu, povjeravaju u rad javnim bilježnicima, osim izuzetka kad se utvrdi da se radi o mjesnoj nenadležnosti suda (čl. 177. ZN-a), odnosno o predmetima koji se već vode na sudu, pa bivaju ukinuti i dobivaju novi broj.

Tablica 1. - ukupan broj povjerenih ostavinskih predmeta

Razdoblje	Ukupno povjerenostavinski predmeta
2003. g. (listopad - prosinac)	296
2004. g. (siječanj - prosinac)	1086

Iz Tablice 1. može se zaključiti da ukupan broj od 1382 ostavinska predmeta, povjerena javnim bilježnicima na području Općinskog suda u Varaždinu, predstavlja dostatan uzorak za donošenje odgovarajućih

zaključaka. Isto tako, valja napomenuti da broj od 7 javnih bilježnika na području nadležnosti Općinskog suda u Varaždinu (područje Grada Varaždina i još 10 općina) u potpunosti zadovoljava potrebe sa stajališta ostavinskih predmeta.

Treba dodati da taj broj predmeta ujedno predstavlja opterećenje za ukupno 2,09 sudaca prema Okvirnim mjerilima propisanim za rad sudaca od strane Ministarstva pravosuđa.⁶

3.2. Riješeni i neriješeni ostavinski predmeti kod javnih bilježnika

Glede riješenih predmeta iskazani su samo pravomoćno riješeni predmeti, pri čemu se može primijetiti da se u većini slučajeva stranke odriču prava na izjavljivanje prigovora protiv rješenja o nasljeđivanju donesenog po javnom bilježniku kao povjereniku suda, a nakon objave ostavinskog rješenja od strane javnog bilježnika.

Isto su tako, u Tablici 1. prikazani i predmeti kod kojih je došlo do spora između nasljednika, pri čemu nije neminovno da je u svim tim predmetima doista, u konačnici na sudu, došlo i do upućivanja na parnicu. Posebno su, pak, prikazani predmeti u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika.

Razdoblje	Ukupno pravomoćno riješeno	Ukupno neriješeno predmeta	Vraćeno sudu radi spora/prekida	Vraćeno sudu radi prigovora protiv rješenja javnog bilježnika
2003. g. (listoprosin)	291	2	23	-
2004. g. (siječprosi)	1086	63	13	4

Tablica 2. - ukupan broj pravomoćno riješenih ostavinskih predmeta (pravomoćno rješenje o nasljeđivanju ili pravomoćno rješenje o obustavi ostavinskog postupka), neriješenih predmeta i predmeta koji su sudu vraćeni zbog i spora između nasljednika, odnosno u povodu prigovora tako za ovaj članak, još nije istekao niti rok koji je dan javnom bilježniku za provođenje ostavinskog postupka.

⁶ Prema Okvirnim mjerilima za rad sudaca Općinskih sudova propisanih od strane Ministarstva pravosuđa za ostvarenje godišnjih okvirnih 1 mjerila sudac općinskog suda bi trebao riješiti 660 predmeta godišnje

U broju neriješenih predmeta uključeni su svi predmeti koji su javnim bilježnicima povjereni u rad do kraja 2004. godine, a u 30-40 predmeta, u vrijeme prikupljanja podataka za ovaj članak, još nije istekao niti rok koji je dan javnom bilježniku za provođenje ostavinskog postupka.

3.3. Duljina trajanja ostavinskih postupaka

Već je navedeno da je, sukladno dogovoru, javnim bilježnicima dan rok od 30 dana za provođenje ostavinskih postupaka temeljem odredbe čl. 243. ZN-a. Ako zbog bilo kojeg razloga javni bilježnik predmet nije dovršio u danom roku, javni bilježnik dostavlja pisano izvješće u kojem navodi razloge zašto postupak nije dovršen u danom roku, sukladno odredbi čl. 243. st. 2. ZN-a.

Tablica 3. - duljina trajanja ostavinskih postupaka kod javnih bilježnika u danima

Razdoblje	Do 30 dana	Od 31-60 dana	Više od 60 dana	Ukupno
2003. (listoprosin)	169	110	12	291
2004. (siječprosi)	592	286	128	1006
Ukupno	761 (58,67%)	396 (30,53%)	140 (10,80%)	1297 (100%)

Analizom netom navedenih podataka može se jasno vidjeti da je u roku do 30 dana pravomoćno okončano 58,67% ostavinskih predmeta, a u daljnjem roku od 30 dana još 30,53% predmeta ili u roku od 60 dana ukupno 89,20% povjerenih predmeta.

Ta činjenica ukazuje da je rok od 30 dana možda prekratak, ali tako kratki rok tjera javnog bilježnika da po predmetu počne raditi odmah čim ga dobije sa suda, što u svakom slučaju doprinosi brzini rješavanja predmeta.

Dakle, u svega nešto više od .10% predmeta postupak traje dulje od 60 dana, pri čemu su primarno uzroci duljeg trajanja postupka u nedostupnosti nasljednika (nasljednici se

nalaze u inozemstvu ili im se postavlja privremeni zastupnik) ili, pak, zbog nezainteresiranosti nasljednika za ostavinski postupak, nemogućnosti utvrđivanja ostavinske imovine i slično.

Tablica 4. - prosječna duljina trajanja ostavinskog postupka

Razdoblje	Ukupno trajanje postupka kod javnog bilježnika	Prosječno trajanje postupka u danima
2003. (listop-prosin)	9252 (291 predmet)	31,79
2004. (siječ-prosi)	35357 (291 predmet)	35,79

Vidljivo je da je u 2004. godini za nekoliko dana produljeno trajanje ostavinskog postupka kod javnog bilježnika, no tu valja uzeti u obzir i činjenicu da je obuhvaćena cijela godina, dakle i razdoblje godišnjih odmora, kad neizbježno dolazi do određenog zastoja u postupanju. Prosječno gledano za cijelo razdoblje ostavinski predmeti su kod javnih bilježnika pravomoćno dovršeni u **34,39 dana**.

3.4. Broj nasljednika obuhvaćeni riješenim ostavinskim predmetima

Tablica 5. - ukupan broj nasljednika obuhvaćen ostavinskim postupcima kod javnih bilježnika

Razdoblje	Ukupno nasljednika predmeta	Prosječno po predmetima
2003. (listop-prosin)	820 (291 predmet)	2,82
2004. (siječ-prosi)	2863 (1006 predmeta)	2,85

Činjenica da je u ukupno 1297 pravomoćno okončanih predmeta sudjelovalo ukupno 3683 nasljednika, upućuje da je veliki broj stranaka prošao ostavinsku raspravu kod javnog bilježnika, ali osim dva-tri prigovora, na visinu naplaćene nagrade (radilo se o usmenom negođovanju stranaka), nikakvih drugih prigovora na rad javnih bilježnika nije bilo.

3.5. Naplaćeni troškovi i nagrade od strane javnih bilježnika

Analizom pregledanih predmeta može se uočiti da nema nepravilnog postupanja, tj. nema slučajeva u kojima bi se naplatila nagrada veća od najviše propisane nagrade, sukladno odredbi čl. 251. ZN-a. Zbog određenih dvojbi u praksi, treba ponoviti da javni bilježnici u ostavinskim predmetima ne naplaćuju posebne javnobilježničke pristojbe, već nagradu i troškove vezane uz provođenje ostavinskog postupka, a isto tako niti sud u predmetima u kojima je povjereno postupanje javnom bilježniku ne naplaćuje nikakve dodatne sudske pristojbe.

Tablica 6. - Ukupno i prosječno naplaćeni troškovi i nagrade u ostavinskim postupcima od strane javnih bilježnika

Razdoblje	Ukupno naplaćeno nagrada i troškova	Prosječno po predmetu
2003. (listop-prosin)	161.886,53 kn (291 predmet)	556,31 kn
2004. (siječ-prosi)	738.605,23 kn (1006 predmeta)	734,20

Kad bi se izračunao prosjek za cijelo razdoblje od 15 mjeseci, onda bi prosječno naplaćena nagrada i troškovi od strane javnog bilježnika po predmetu iznosili 694,29 kn. Ta visina naknade sigurno je viša od sudske pristojbe koja je bila naplaćivana u ostavinskim predmetima na sudovima, pri čemu moramo istaknuti da je kod sudova naplata bila vezana uz procjenu vrijednosti ostavinske imovine, koju je sud radio sam, na temelju izjava nasljednika i gdje su, uglavnom, prihvaćane vrijednost koju su naveli sami nasljednici. Isti su, pak, u takvim slučajevima navodili manju vrijednost od stvarne. Takvom nerealnom naplaćivanju sudskih pristojbi u ostavinskim predmetima na sudu, pogodovala je i činjenica da je ukinuta procjena vrijednosti ostavinske imovine, prije same rasprave, a koju su provodila porezna tijela. Osim toga, javni bilježnici su privatni poduzetnici i u vođenju ostavinskih rasprava vide i svoju ekonomsku korist.

Prosječno naplaćena nagrada, u iznosu manjem od 700,00 kn, ipak upućuje na zaključak da kod javnog bilježnika nije došlo do ekstremnog povećanja troškova za stranke.

3.6. Broj predmeta u kojima je došlo do spora i razlozi prekida postupka

Ako tijekom ostavinskog postupka kod javnog bilježnika dođe do spora između nasljednika, javni je bilježnik dužan odmah prekinuti postupak i predmet vratiti sudu.

Do prekida postupka i upućivanja na parnicu, može doći zbog sjedećih razloga, prema:

1. čl. 222. ZN-a - ako su sporne činjenice:
 - o kojima ovisi nasljedno pravo, a osobito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se prema zakonu nasljeđuje,
 - o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,
 - o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojeće razloga za nedostojnost,
 - je li se neka osoba odrekla nasljedstva,

2. čl. 223. ZN-a - ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi pravo na oporukom određeni zapis ili drugo pravo,

3. čl. 224. ZN-a - ako su sporne činjenice:

- o kojima ovisi sastav ostavine,
- o kojima ovisi predmet ostavine.

Tablica 7. - broj predmeta u kojima je došlo do prekida postupka i razlozi

Razdoblje	Čl. 222. ZN-a	Čl. 222. ZN-a	Čl. 222. ZN-a	Čl. 222. ZN-a
2003. g. (listop-prosin)	2	-	1	3
2004. g. (siječ-prosi)	9	-	4	13

U ukupno 11 predmeta došlo je do prekida ostavinskog spora zbog spora o činjenicama o kojima ovisi nasljedno pravo i to, u ukupno devet predmeta, spor oko valjano-

sti oporuke, u jednom predmetu spor oko postojanja izvanbračne zajednice, te u jednom predmetu spor o opravdanosti isključenja nužnog nasljednika (čl. 222 ZN-a). Dakle spor se uglavnom pojavljuje u slučajevima; kad se pojavi oporuka, kad ta činjenica nije poznata; svim zakonskim nasljednicima, neki od njih se osjećaji oštećenima, a često se osporava valjanost oporuke i iz čistog inata, povrijeđenosti postupkom prednika i slično.

U 5 slučajeva u kojima je do prekida došlo zbog razloga navedenih u čl. 224. ZN-a, uglavnom se radi o sporovima o kojima ovisi sastav ostavinske imovine, zbog postojanja ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju i osporavanja istog od strane nekih od nasljednika. Kao i u slučaju oporuka, i kod ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju takvi ugovori se osporavaju iz razloga da se ugovor nije izvršavao ili, pak, da primatelj uzdržavanja nije bio sposoban shvatiti značenje sklopljenog ugovora, pa da slijedom toga imovina obuhvaćena ugovorom treba činiti ostavinsku imovinu. Ako se broju riješenih predmeta, od ukupno 1297 za cijelo razdoblje dodaju još 16 predmeta koji su vraćeni zbog spora, radi se o ukupno 1313 predmeta, a do spora je došlo u ukupno 1,22% predmeta. Prema tome, može se zaključiti da su ostavinski predmeti u velikoj većini nesporni predmeti.

3.7. Broj predmeta u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika

U smislu odredbe čl. 185. ZN-a, protiv rješenja koje je kao povjerenik suda u ostavinskom postupku donio javni bilježnik, dopušten je prigovor u roku 8 dana od dana dostave rješenja strankama.

Već je prije navodeno da je prigovor izjavljen u ukupno 4 predmeta, koje ćemo u nastavku pobliže analizirati. U jednom predmetu stranka je u prigovoru navodila da je nasljedničku izjavu dala u zabludi, odnosno da je prevarena, jer je mislila da će se time riješiti i imovina iza majke, a ne samo iza pokojnoga oca. Sud prvog stupnja je nakon provedenog postupka odbio prigovor i rješenje donese-

no od strane javnog bilježnika u cijelosti održao na snazi. Takva odluka suda prvog stupnja bila je i predmet žalbenog postupka (Gž-905/04), te je sud drugog stupnja odbio žalbu nasljednice i u cijelosti potvrdio rješenje suda prvog stupnja. Posebno se ističe stajalište da je jednom dana nasljednička izjava neopoziva i da se ista, sukladno odredbama čl. 135. st. 2. ZN-a, mora pobijati prema općim pravilima o pobijanju pravnih poslova zbog mana volje, dakle u zasebnom parničnom postupku, a ne u ostavinskom postupku.

U drugom predmetu prigovor je bio usmjeren protiv rješenja javnog bilježnika koji je četvorici nasljednika uručio zakonske dijelove, s time da je u prigovoru nasljednika istaknuto da je između nasljednika postignut nasljednički sporazum o diobi ostavinske imovine, a osim toga, dio uručene ostavinske imovine bio je predmetom ugovora sklopljenog između pokojnog ostavitelja i jednog od nasljednika. U tom je slučaju sud prvog stupnja usvojio prigovor i ukinuo u cijelosti doneseno rješenje po javnom bilježniku, te je nakon toga nastavljen ostavinski postupak pred sudom.

U sljedeća dva slučaja prigovor je izjavljen protiv rješenja o obustavi ostavinskog postupka - tj. rješenja da se neće raspravljati ostavina, jer prema podacima u smrtovnici i prema podacima iz zemljišne knjige i katastra nije bilo vidljivo da je ostavitelj bio vlasnik neke imovine. U tim je slučajevima bilo doneseno rješenje o usvajanju prigovora i ukinanju takvih rješenja, te je u tijeku ostavinska rasprava pred sudom. Ako se broju od 1297 pravomoćno okončanih predmeta pribroji i 16 predmeta koji su vraćeni sudu zbog spora, te još 4 predmeta u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika, dobiva se da je **prigovor izjavljen u 0,3% ostavinskih predmeta koji su bili raspravljani pred javnim bilježnicima.**

3.8. Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o ispravku i rješenje o rasporedu naknadno pronađene ostavinske imovine

Glede ispravka rješenja najčešći slučajevi ispravka odnose se na

brojeve zemljišnoknjižnih čestica, odnosno činjenicu da je neka nekretnina utvrđena knjižnim, a ne izvanknjižnim vlasništvom, odnosno pogreške glede pisanja imena nasljednika ili ostavitelja.

U tom dijelu supsidijarno se primjenjuje odredba čl. 342. Zakona o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03), prema kojoj se pogreške u imenima, brojevima i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom mogu ispraviti rješenjem. Broj od 23 predmeta u kojima su javni bilježnici izvršili ispravak, ukazuje da se ne radi o velikom broju takvih predmeta i da to, zapravo, znači da su rješenja izrađena pravilno, precizno i točno.

Točnost je posebno važna kod pisanja brojeva štednih računa ostavitelja, brojeva motora i šasije vozila, a osobito kod brojeva zemljišnoknjižnih čestica i uložaka, budući da su rješenja o nasljeđivanju, donesena od strane javnih bilježnika, temelj za upis u zemljišnu knjigu.

Što se, pak, naknadno pronađene imovine tiče, ista je regulirana odredbom čl. 234. ZN-a. U ovom je dijelu bitno naglasiti da je naknadno pronađena imovina samo ona imovina koja nije raspravljena tijekom prijašnjeg postupka, odnosno koja nije bila predmetom rasprave u prijašnjem ostavinskom postupku. U praksi su se javile dvojbe jesu li javni bilježnici ovlašteni odlučivati glede naknadno pronađene ostavinske imovine te je sudska praksa na Općinskom sudu u Varaždinu zauzela stajalište da su javni bilježnici ovlašteni odlučivati u predmetima radi rasporeda naknadno pronađene imovine i to u onim predmetima u kojima su oni postupali kao povjerenici suda.⁷

U ostalim predmetima, iz prijašnjih godina, odnosno onima koje je vodio sud, naknadno pronađenu imovinu i nadalje raspravlja sud.

⁷ Isto mišljenje zastupa i dr. Jadranko Crnić u članku: Ostavinski postupak - naknadno pronađena imovina. Informator br. 5300-5303.

Tablica 8. - rješenja o ispravku i rješenja o naknadno pronađenoj ostavinskoj imovini

Razdoblje	Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o ispravku	Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o naknadno pronađenoj ostavinskoj imovini
2003. (listop-prosin)	8	19
2004. (siječ-prosi)	15	35

Iz podataka u Tablici 8. vidljivo je da je u ukupnom broju predmeta rješenje o ispravku doneseno u 1,75% predmeta, dok se naknadno pronađena imovina raspravljala u 4,10% povjerenih predmeta.

4. Postupanje suda nakon vraćanja spisa od strane javnog bilježnika
Postupanje suda je različito, ovisno o samom rješenju o nasljeđivanju. Naime, javni je bilježnik obavezan dostaviti pravomoćno rješenje o nasljeđivanju nadležnoj poreznoj upravi, sukladno čl. 227. st. 2. ZN-a. Nakon toga javni bilježnik vraća predmet sudu. Ako postoje nekretnine upisane u zemljišne knjige kod općinskog suda, tada se rješenje o nasljeđivanju dostavlja zak. odjelu na provedbu, a ako se radi o zemljišnoj knjizi koja se vodi kod nekog drugog općinskog suda, tada se rješenje dostavlja i tom drugom općinskom sudu. Time se postiglo da se u ostavinskom predmetu, koji je izvorno sudski predmet, evidentiraju sve provedbe istog rješenja o nasljeđivanju, a na području različitih općinskih sudova.
Tek nakon što se provede rješenje o nasljeđivanju u zemljišnoj knjizi, predmet se stavlja u arhivu, kao pravomoćno okončan i proveden.

5. Zaključak

Netom predočeni rezultati su empirijski, utvrđeni na temelju prikupljenih podataka iz samih ostavinskih predmeta i predstavljaju uzorak temeljem kojeg se mogu donositi odgovarajući zaključci.
Prije uvođenja javnih bilježnika u ostavinske postupke bilo je dosta različitih razmišljanja u pravcu da li javni bilježnici neće dobro raditi,

da nisu za to dovoljno educirani, da se radi o isključivo sudskim predmetima itd. Isto je tako bilo i otpora sa sudova, jer su se sucima uzeli spisi koji su se relativno lako rješavali i koji su sucima predstavljali određeni dio ostvarenja godišnje statistike.

U ovom smo radu nastojali objektivizirati utvrđeno stanje i na temelju objektivnih podataka donijeti odgovarajuće zaključke.

Prije svega može se zaključiti da je u razdoblju od 15 mjeseci - u odnosu na broj predmeta koji su suci u ostavinskim predmetima dužni riješiti tijekom godine, prema okvirnim mjerilima - na Općinskom sudu u Varaždinu oslobođeno ukupno 2,09 suca, a to su suci mogli raditi na drugim predmetima - parničnim, ovršnim, kaznenim. Osim toga, suci više nisu imali »rezervnih« predmeta za ostvarenje godišnje statistike. **Prema tome, došlo je do rasterećenja suda i mogućnosti da se sud bavi doista spornim predmetima.**⁸

Kad se govori o spornim predmetima podatak o svega 1,22% predmeta kod javnih bilježnika u kojima je došlo do spora (ukupno 16 predmeta), potvrđuju činjenicu da ostavinski predmeti nisu, u pravilu, sporni. Što se tiče brzine postupanja javnih bilježnika u ostavinskim predmetima može se zaključiti da je brzina izuzetno zadovoljavajuća, jer se 89,20% predmeta okončalo u roku 60 dana, a prosječno trajanje pravomoćno okončanih predmeta (1297 predmeta) je 34,49 dana (računajući od dana kad je javnom bilježniku predmet predan u rad). Tako zavidna brzina u postupanju razumljiva je i sa stajališta privatnog poduzetništva, a javni su bilježnici, sasvim sigurno privatni poduzetnici u jednom dijelu svog posla.
Glede naplaćene nagrade za rad

i troškove javnog bilježnika, prosječno naplaćena naknada iznosi 694,29 kn, što prema našem mišljenju nije preveliki iznos, a sasvim sigurno nije niti najbolje plaćeni posao u sklopu bilježničkog posla. Prema tome, bojazan da će javni bilježnici naplaćivati najviše iznose u ostavinskim postupcima, nije bila opravdana.

Ti su se podaci pretežito odnosili na pitanje kvantitete.

Glede, pak, kvalitete rada javnih bilježnika u ostavinskim postupcima, mišljenja smo da je kvaliteta i više nego dobra. Činjenica da je prigovor protiv rješenja javnog bilježnika u ostavinskim predmetima izjavljen u svega 0,3% predmeta ili brojkom u 4 predmeta (na uzroku od 1317 predmeta) upućuje da su i stranke u ostavinskim postupcima zadovoljne radom javnih bilježnika. Treba istaknuti da je samo jedan predmet, proveden kod javnog bilježnika u 15 mjeseci, bio predmetom žalbenog postupka pred sudom drugog stupnja, pa i ta činjenica govori u prilog da je došlo i do manjeg opterećenja žalbenog suda.

Isto je tako i broj predmeta, u kojima je došlo do ispravka, zanemariv, što, pak, upućuje na zaključak da je u velikoj većini rješenje doneseno potpuno točno, precizno i zakonski pravilno.

Dakako da se zaključci odnose samo na postupanje javnih bilježnika s područja Općinskog suda u Varaždinu, dakle na jednu mikrolokaciju, no bez pretenzije ista bi iskustva u radu javnih bilježnika trebala biti i na područje cijele države. No, ako i nisu ista, bilo bi dobro kad bi se dobra iskustva prenijela na druga područja, sve sa svrhom postizanja stvarnog rasterećenje sudova od neospornih predmeta.

⁸ Općinski sud u Varaždinu sudjelovao je u projektu Hrvatskog helsinškog odbora, Kanadske sekcije sudaca, Hrvatskog pravnog centra o »Efikasnosti sudstva« u razdoblju od listopada 2003. pa do rujna 2004. godine, za koje vrijeme je utvrđeno da je došlo do povećanja broja riješenih parničnih predmeta, objektivno za više od 40%. To povećanje rezultat je povećanog rada parničnih sudaca na parničnim predmetima.

nalaze u inozemstvu ili im se postavlja privremeni zastupnik) ili, pak, zbog nezainteresiranosti nasljednika za ostavinski postupak, nemogućnosti utvrđivanja ostavinske imovine i slično.

Tablica 4. - prosječna duljina trajanja ostavinskog postupka

Razdoblje	Ukupno trajanje postupka kod javnog bilježnika	Prosječno trajanje postupka u danima
2003. (listop-prosin)	9252 (291 predmet)	31,79
2004. (siječ-prosi)	35357 (291 predmet)	35,79

Vidljivo je da je u 2004. godini za nekoliko dana produženo trajanje ostavinskog postupka kod javnog bilježnika, no tu valja uzeti u obzir i činjenicu da je obuhvaćena cijela godina, dakle i razdoblje godišnjih odmora, kad neizbježno dolazi do određenog zastoja u postupanju. Prosječno gledano za cijelo razdoblje ostavinski predmeti su kod javnih bilježnika pravomoćno dovršeni u **34,39 dana**.

3.4. Broj nasljednika obuhvaćeni riješenim ostavinskim predmetima

Tablica 5. - ukupan broj nasljednika obuhvaćen ostavinskim postupcima kod javnih bilježnika

Razdoblje	Ukupno nasljednika predmeta	Prosječno po predmetima
2003. (listop-prosin)	820 (291 predmet)	2,82
2004. (siječ-prosi)	2863 (1006 predmeta)	2,85

Činjenica da je u ukupno 1297 pravomoćno okončanih predmeta sudjelovalo ukupno 3683 nasljednika, upućuje da je veliki broj stranaka prošao ostavinsku raspravu kod javnog bilježnika, ali osim dva-tri prigovora, na visinu naplaćene nagrade (radilo se o usmenom negodovanju stranaka), nikakvih drugih prigovora na rad javnih bilježnika nije bilo.

3.5. Naplaćeni troškovi i nagrade od strane javnih bilježnika

Analizom pregledanih predmeta može se uočiti da nema nepravilnog postupanja, tj. nema slučajeva u kojima bi se naplatila nagrada veća od najviše propisane nagrade, sukladno odredbi čl. 251. ZN-a. Zbog određenih dvojbi u praksi, treba ponoviti da javni bilježnici u ostavinskim predmetima ne naplaćuju posebne javnobilježničke pristojbe, već nagradu i troškove vezane uz provođenje ostavinskog postupka, a isto tako niti sud u predmetima u kojima je povjerenje javnom bilježniku ne naplaćuje nikakve dodatne sudske pristojbe.

Tablica 6. - Ukupno i prosječno naplaćeni troškovi i nagrade u ostavinskim postupcima od strane javnih bilježnika

Razdoblje	Ukupno naplaćeno nagrada i troškova	Prosječno po predmetu
2003. (listop-prosin)	161.886,53 kn (291 predmet)	556,31 kn
2004. (siječ-prosi)	738.605,23 kn (1006 predmeta)	734,20

Kad bi se izračunao prosjek za cijelo razdoblje od 15 mjeseci, onda bi prosječno naplaćena nagrada i troškovi od strane javnog bilježnika po predmetu iznosili 694,29 kn. Ta visina naknade sigurno je viša od sudske pristojbe koja je bila naplaćivana u ostavinskim predmetima na sudovima, pri čemu moramo istaknuti da je kod sudova naplata bila vezana uz procjenu vrijednosti ostavinske imovine, koju je sud radio sam, na temelju izjava nasljednika i gdje su, uglavnom, prihvaćane vrijednost koju su naveli sami nasljednici. Isti su, pak, u takvim slučajevima navodili manju vrijednost od stvarne. Takvom nerealnom naplaćivanju sudskih pristojbi u ostavinskim predmetima na sudu, pogodovala je i činjenica da je ukinuta procjena vrijednosti ostavinske imovine, prije same rasprave, a koju su provodila porezna tijela. Osim toga, javni bilježnici su privatni poduzetnici i u vođenju ostavinskih rasprava vide i svoju ekonomsku korist.

Prosječno naplaćena nagrada, u iznosu manjem od 700,00 kn, ipak upućuje na zaključak da kod javnog bilježnika nije došlo do ekstremnog povećanja troškova za stranke.

3.6. Broj predmeta u kojima je došlo do spora i razlozi prekida postupka

Ako tijekom ostavinskog postupka kod javnog bilježnika dođe do spora između nasljednika, javni je bilježnik dužan odmah prekinuti postupak i predmet vratiti sudu.

Do prekida postupka i upućivanja na parnicu, može doći zbog sljedećih razloga, prema:

1. čl. 222. ZN-a - ako su sporne činjenice:
 - o kojima ovisi nasljedno pravo, a osobito valjanost ili sadržaj oporuke ili odnos nasljednika i ostavitelja na temelju kojega se prema zakonu nasljeđuje,
 - o kojima ovisi veličina nasljednog dijela, vrijednost nužnog dijela ili uračunavanje u nasljedni dio,
 - o kojima ovisi opravdanost isključenja nužnih nasljednika ili postojanje razloga za nedostojnost,
 - je li se neka osoba odrekla nasljedstva,
2. čl. 223. ZN-a - ako su među strankama sporne činjenice o kojima ovisi pravo na oporukom određeni zapis ili drugo pravo,
3. čl. 224. ZN-a - ako su sporne činjenice:
 - o kojima ovisi sastav ostavine,
 - o kojima ovisi predmet ostavine.

Tablica 7. - broj predmeta u kojima je došlo do prekida postupka i razlozi

Razdoblje	Čl. 222. ZN-a	Čl. 223. ZN-a	Čl. 224. ZN-a	Čl. 222. ZN-a
2003. g. (listop-prosin)	2	-	1	3
2004. g. (siječ-prosi)	9	-	4	13

U ukupno 11 predmeta došlo je do prekida ostavinskog spora zbog spora o činjenicama o kojima ovisi nasljedno pravo i to, u ukupno devet predmeta, spor oko valjano-

sti oporuke, u jednom predmetu spor oko postojanja izvanbračne zajednice, te u jednom predmetu spor o opravdanosti isključenja nužnog nasljednika (čl. 222 ZN-a). Dakle spor se uglavnom pojavljuje u slučajevima; kad se pojavi oporuka, kad ta činjenica nije poznata; svim zakonskim nasljednicima, neki od njih se osjećaju oštećenima, a često se osporava valjanost oporuke i iz čistog inata, povrijeđenosti postupkom prednika i slično.

U 5 slučajeva u kojima je do prekida došlo zbog razloga navedenih u čl. 224. ZN-a, uglavnom se radi o sporovima o kojima ovisi sastav ostavinske imovine, zbog postojanja ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju i osporavanja istog od strane nekih od nasljednika. Kao i u slučaju oporuka, i kod ugovora o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju takvi ugovori se osporavaju iz razloga da se ugovor nije izvršavao ili, pak, da primatelj uzdržavanja nije bio sposoban shvatiti značenje sklopljenog ugovora, pa da slijedom toga imovina obuhvaćena ugovorom treba činiti ostavinsku imovinu. Ako se broju riješenih predmeta, od ukupno 1297 za cijelo razdoblje dodaju još 16 predmeta koji su vraćeni zbog spora, radi se o ukupno 1313 predmeta, a do spora je došlo u ukupno 1,22% predmeta. Prema tome, može se zaključiti da su ostavinski predmeti u velikoj većini nesporni predmeti.

3.7. Broj predmeta u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika

U smislu odredbe čl. 185. ZN-a, protiv rješenja koje je kao povjerenik suda u ostavinskom postupku donio javni bilježnik, dopušten je prigovor u roku 8 dana od dana dostave rješenja strankama.

Već je prije navedeno da je prigovor izjavljen u ukupno 4 predmeta, koje ćemo u nastavku pobliže analizirati. U jednom predmetu stranka je u prigovoru navodila da je nasljedničku zjavu dala u zabtudi, odnosno da je prevarena, jer je mislila da će se time riješiti imovina iza majke, a ne samo iza pokojnoga oca. Sud prvog stupnja je nakon provedenog postupka odbio prigovor i rješenje donese-

no od strane javnog bilježnika u cijelosti održao na snazi. Takva odluka suda prvog stupnja bila je i predmet žalbenog postupka (Gž-905/04), te je sud drugog stupnja odbio žalbu nasljednice i u cijelosti potvrdio rješenje suda prvog stupnja. Posebno se ističe stajalište da je jednom dana nasljednička izjava neopoziva i da se ista, sukladno odredbama čl. 135. st. 2. ZN-a, mora pobijati prema općim pravilima o pobijanju pravnih poslova zbog mana volje, dakle u zasebnom parničnom postupku, a ne u ostavinskom postupku.

U drugom predmetu prigovor je bio usmjeren protiv rješenja javnog bilježnika koji je četvorici nasljednika uručio zakonske dijelove, s time da je u prigovoru nasljednika istaknuto da je između nasljednika postignut nasljednički sporazum o diobi ostavinske imovine, a osim toga, dio uručene ostavinske imovine bio je predmetom ugovora sklopljenog između pokojnog ostavitelja i jednog od nasljednika. U tom je slučaju sud prvog stupnja usvojio prigovor i ukinuo u cijelosti doneseno rješenje po javnom bilježniku, te je nakon toga nastavljen ostavinski postupak pred sudom.

U sljedeća dva slučaja prigovor je izjavljen protiv rješenja o obustavi ostavinskog postupka - tj. rješenja da se neće raspravljati ostavina, jer prema podacima u smrtovnici i prema podacima iz zemljišne knjige i katastra nije bilo vidljivo da je ostavitelj bio vlasnik neke imovine. U tim je slučajevima bilo doneseno rješenje o usvajanju prigovora i ukinuću takvih rješenja, te je u tijeku ostavinska rasprava pred sudom. Ako se broju od 1297 pravomoćno okončanih predmeta pribroji i 16 predmeta koji su vraćeni sudu zbog spora, te još 4 predmeta u kojima je izjavljen prigovor protiv rješenja javnog bilježnika, dobiva se da je **prigovor izjavljen u 0,3% ostavinskih predmeta koji su bili raspravljani pred javnim bilježnicima.**

3.8. Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o ispravku i rješenje o rasporedu naknadno pronađene ostavinske imovine

Glede ispravka rješenja najčešći slučajevi ispravka odnose se na

brojeve zemljišnoknjižnih čestica, odnosno činjenicu da je neka nekretnina utvrđena knjižnim, a ne izvanknjižnim vlasništvom, odnosno pogreške glede pisanja imena nasljednika ili ostavitelja.

U tom dijelu supsidijarno se primjenjuje odredba čl. 342. Zakona o parničnom postupku (Nar. nov., br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01 i 117/03), prema kojoj se pogreške u imenima, brojevima i druge očite pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesuglasnost prijepisa presude s izvornikom mogu ispraviti rješenjem. Broj od 23 predmeta u kojima su javni bilježnici izvršili ispravak, ukazuje da se ne radi o velikom broju takvih predmeta i da to, zapravo, znači da su rješenja izrađena pravilno, precizno i točno.

Točnost je posebno važna kod pisanja brojeva štednih računa ostavitelja, brojeva motora i šasije vozila, a osobito kod brojeva zemljišnoknjižnih čestica i uložaka, budući da su rješenja o nasljeđivanju, donesena od strane javnih bilježnika, temelj za upis u zemljišnu knjigu.

Što se, pak, naknadno pronađene imovine tiče, ista je regulirana odredbom čl. 234. ZN-a. U ovom je dijelu bitno naglasiti da je naknadno pronađena imovina samo ona imovina koja nije raspravljena tijekom prijašnjeg postupka, odnosno koja nije bila predmetom rasprave u prijašnjem ostavinskom postupku. U praksi su se javile dvojbe jesu li javni bilježnici ovlašteni odlučivati glede naknadno pronađene ostavinske imovine te je sudska praksa na Općinskom sudu u Varaždinu zauzela stajalište da su javni bilježnici ovlašteni odlučivati u predmetima radi rasporeda naknadno pronađene imovine i to u onim predmetima u kojima su oni postupali kao povjerenici suda.⁷

U ostalim predmetima, iz prijašnjih godina, odnosno onima koje je vodio sud, naknadno pronađenu imovinu i nadalje raspravlja sud.

⁷ Isto mišljenje zastupa i dr. Jadranko Crnić u članku: Ostavinski postupak - naknadno pronađena imovina, Informator br. 5300-5303.

Tablica 8. - rješenja o ispravku i rješenja o naknadno pronađenoj ostavinskoj imovini

Razdoblje	Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o ispravku	Broj predmeta u kojima je doneseno rješenje o naknadno pronađenoj ostavinskoj imovini
2003. (listop. - prosin.)	8	19
2004. (siječ. - prosin.)	15	35

Iz podataka u Tablici 8. vidljivo je da je u ukupnom broju predmeta rješenje o ispravku doneseno u 1,75% predmeta, dok se naknadno pronađena imovina raspravljala u 4,10% povjerenih predmeta.

4. Postupanje suda nakon vraćanja spisa od strane javnog bilježnika
Postupanje suda je različito, ovisno o samom rješenju o nasljeđivanju. Naime, javni je bilježnik obvezan dostaviti pravomoćno rješenje o nasljeđivanju nadležnoj poreznoj upravi, sukladno čl. 227. st. 2. ZN-a. Nakon toga javni bilježnik vraća predmet sudu. Ako postoje nekretnine upisane u zemljišne knjige kod općinskog suda, tada se rješenje o nasljeđivanju dostavlja zk. odjelu na provedbu, a ako se radi o zemljišnoj knjizi koja se vodi kod nekog drugog općinskog suda, tada se rješenje dostavlja i tom drugom općinskom sudu. Time se postiglo da se u ostavinskom predmetu, koji je izvorno sudski predmet, evidentiraju sve provedbe istog rješenja o nasljeđivanju, a na području različitih općinskih sudova. Tek nakon što se provede rješenje o nasljeđivanju u zemljišnoj knjizi, predmet se stavlja u arhivu, kao pravomoćno okončan i proveden.

5. Zaključak

Nečim predočeni rezultati su empirijski, utvrđeni na temelju prikupljenih podataka iz samih ostavinskih predmeta i predstavljaju uzorak temeljem kojeg se mogu donositi dogovarajući zaključci. Prije uvođenja javnih bilježnika u ostavinske postupke bilo je dosta različitih razmišljanja u pravcu da li javni bilježnici neće dobro raditi,

da nisu za to dovoljno educirani, da se radi o isključivo sudskim predmetima itd. Isto je tako bilo i otpora sa sudova, jer su se sucima uzeli spisi koji su se relativno lako rješavali i koji su sucima predstavljali određeni dio ostvarenja godišnje statistike.

U ovom smo radu nastojali objektivizirati utvrđeno stanje i na temelju objektivnih podataka donijeti odgovarajuće zaključke.

Prije svega može se zaključiti da je u razdoblju od 15 mjeseci - u odnosu na broj predmeta koji su suci u ostavinskim predmetima dužni riješiti tijekom godine, prema okvirnim mjerilima - na Općinskom sudu u Varaždinu oslobođeno ukupno 2,09 suca, a to su suci mogli raditi na drugim predmetima - parničnim, ovršnim, kaznenim. Osim toga, suci više nisu imali »rezervnih« predmeta za ostvarenje godišnje statistike. **Prema tome, došlo je do rasterećenja suda i mogućnosti da se sud bavi doista spornim predmetima.⁸**

Kad se govori o spornim predmetima podatak o svega 1,22% predmeta kod javnih bilježnika u kojima je došlo do spora (ukupno 16 predmeta), potvrđuju činjenicu da ostavinski predmeti nisu, u pravilu, sporni. Što se tiče brzine postupanja javnih bilježnika u ostavinskim predmetima može se zaključiti da je brzina izuzetno zadovoljavajuća, jer se 89,20% predmeta okončalo u roku 60 dana, a prosječno trajanje pravomoćno okončanih predmeta (1297 predmeta) je 34,49 dana (računajući od dana kad je javnom bilježniku predmet predan u rad). Tako zavidna brzina u postupanju razumljiva je i sa stajališta privatnog poduzetništva, a javni su bilježnici, sasvim sigurno privatni poduzetnici u jednom dijelu svog posla.

Glede naplaćene nagrade za rad

i troškove javnog bilježnika, prosječno naplaćena naknada iznosi 694,29 kn, što prema našem mišljenju nije preveliki iznos, a sasvim sigurno nije niti najbolje plaćeni posao u sklopu bilježničkog posla. Prema tome, bojazan da će javni bilježnici naplaćivati najviše iznose u ostavinskim postupcima, nije bila opravdana.

Ti su se podaci pretežito odnosili na pitanje kvantitete.

Glede, pak, kvalitete rada javnih bilježnika u ostavinskim postupcima, mišljenja smo da je kvaliteta i više nego dobra. Činjenica da je prigovor protiv rješenja javnog bilježnika u ostavinskim predmetima izjavljen u svega 0,3% predmeta ili brojkom u 4 predmeta (na uzroku od 1317 predmeta) upućuje da su i stranke u ostavinskim postupcima zadovoljne radom javnih bilježnika. Treba istaknuti da je samo jedan predmet, proveden kod javnog bilježnika u 15 mjeseci, bio predmetom žalbenog postupka pred sudom drugog stupnja, pa i ta činjenica govori u prilog da je došlo i do manjeg opterećenja žalbenog suda.

Isto je tako i broj predmeta, u kojima je došlo do ispravka, zanemarljivo, što, pak, upućuje na zaključak da je u velikoj većini rješenje doneseno potpuno točno, precizno i zakonski pravilno.

Dakako da se zaključci odnose samo na postupanje javnih bilježnika s područja Općinskog suda u Varaždinu, dakle na jednu mikrolokaciju, no bez pretenzije ista bi iskustva u radu javnih bilježnika trebala biti i na područje cijele države. No, ako i nisu ista, bilo bi dobro kad bi se dobra iskustva prenijela na druga područja, sve sa svrhom postizanja stvarnog rasterećenja sudova od neospornih predmeta.

⁸ Općinski sud u Varaždinu sudjelovao je u projektu Hrvatskog helsinškog odbora, Kanadske sekcije sudaca, Hrvatskog pravnog centra o »Efikasnosti sudstva« u razdoblju od listopada 2003. pa do rujna 2004. godine, za koje vrijeme je utvrđeno da je došlo do povećanja broja riješenih parničnih predmeta, objektivno za više od 40%. To povećanje rezultat je povećanog rada parničnih sudaca na parničnim predmetima.